

Ebeveynlerin Psikolojik Hizmetlere Yönelik Tutumları Envanteri: Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

The Parental Attitudes Toward Psychological Services Inventory: Validity and Reliability Study of The Turkish Form

Erdal BAŞDAŞ^a, Ayşe Sibel TÜRKÜM^b

^aMilli Eğitim Bakanlığı, Eskişehir, Türkiye.

^bAnadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye.

Öz

Bu çalışmanın amacı, Turner (2012) tarafından geliştirilen, Ebeveynlerin Psikolojik Hizmetlere Yönelik Tutumları Envanterini (EPHYTE) Türkçeye uyarlamak ve psikometrik özelliklerini incelemektir. Araştırma 5-9 yaş aralığında, en az bir çocuğu olan iki farklı çalışma gurubundan anne ve babalar ($N_1=433$; $N_2=56$) ile yürütülmüştür. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda envanterin Türkçe formunun toplam varyansın %53'ünü açıkladığı ve özgün formda olduğu gibi üç boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, 21 madde ve üç alt boyuttan (psikolojik yardım aramaya ilişkin niyet, yardım almaya ilişkin tutum, etiketlenme) oluşan modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2_{(186, N=433)} = 476,82$, $\chi^2/df= 2.564$, $p < .001$; GFI = 0.91; CFI = 0.92; TLI = 0.91; SRMR = 0.055; RMSEA = 0.060). Envanterin faktör yükleri .28 ile .81, madde toplam korelasyon katsayıları .25 ile .67, test-tekrar test korelasyon katsayıları .69 ile .78, iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları ise .80 ile .88 arasında değişmektedir. Sonuçlar, envanterin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir envanter olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik yardıma ilişkin tutum, Çocuk ruh sağlığı, Ebeveyn tutumları

Keywords

Attitudes towards psychological help, Child mental health, Parental attitudes

Abstract

The objective of this study is to adapt Parental Attitudes Toward Psychological Services In-ventory (PATPSI) which was developed Turner (2012) to Turkish and examine its psychometric properties. The study was conducted with parents ($N_1=433$, $N_2=56$) from two different study groups who had at least one child between the ages of 5 and 9 years. As a result of the exploratory factor analysis, it was determined that the Turkish version of the inventory explained 53% of the total variance and that it had a three-dimensional structure as in the original form. As a result of confirmatory factor analysis, it was found that the model consisting of 21 items and three sub-dimensions (help-seeking intention, help-seeking attitudes, stigmatization) seemed to fit well ($\chi^2_{(186, N=433)} = 476,82$, $\chi^2/df= 2.564$, $p < .001$; GFI = 0.91; CFI = 0.92; TLI = 0.91; SRMR = 0.055; RMSEA=0.060). The factor loadings of the inventory ranged from .28 to .81, item total correlation coefficients ranged from .25 to .67, test-retest correlation coefficients ranged from .69 to .78, and internal consistency reliability coefficients ranged from .80 to .88. The results show that inventory has also valid and reliable structure in Turkish culture.

Extended Summary

It is emphasized that one in five children globally has affected by mental health problems (Costello ve diğerleri, 2005). This proportion can reach twenty-two percent in pre-school and school-age children (Briggs-Gowan ve diğerleri, 2001), and less than a quarter of these children have access to professional help services (Oh ve diğerleri, 2015; Sawyer ve diğerleri, 2001). The Turkey Mental Health Profiling Survey 1998 Report, which is the most comprehensive and up-to-date research on mental health in our country, shows that the problem behaviors in children and adolescents are about 11% and that the rate of application for treatment in the last one year is 0,3% (Erol ve Şimsek, 1998). There is findings that when these children who need help are not early intervened, the individuals may be more resistant during the treatment of the problem behaviors, and treatment may be difficult (Webster-Stratton ve Reid, 2010) current problems may be added to behavioral deficits (Nock ve diğerleri, 2007) and, it may lead to rejection by peers, teachers and even the family (Rolf Loeber ve Farrington, 2000). However, early diagnosis and treatment of psychological problems in children may help prevent many negative psychosocial problems that an individual may experience in future (Reid ve diğerleri, 2003).

Considering the early intervention and prevention efforts in children and adolescents, parents have a central role in seeking professional help for their emotional and behavioral problems (Sayal, 2006). It may be stated that determining the attitudes of parents towards professional help provider (psychological counselors, psychiatrists, psychologists, etc.) an important step in preventing individuals from developing more serious problems in childhood and elder ages. Hence, there is a great need for measurement tools that can assess parents' attitudes towards the psychology service in a valid way. When studies conducted in the literature are examined (eg. Elhai, Schweinle ve Anderson, 2008; Fang, Pieterse, Friedlander ve Cao, 2011; Hamid, Simmonds ve Bowles, 2009; Mackenzie, Knox, Gekoski ve Macaulay, 2004; Sahin Baltaci, 2012; Türküm, 2004) it can be seen that these studies are usually focused on the high school and university student sample and the personal attitude towards psychological services. Since the research carried out in our country has been reviewed, a valid and reliable instrument for measuring directly the attitudes of parents to professional services concerning mental health has not been found. Therefore, in this study, it was aimed to adapt 'Parental Attitudes Toward Psychological Services Inventory (PATPSI)' developed by Turner (2006, 2012) to Turkish culture.

Analyzes of psychometric properties of the Turkish version of PATPSI were performed on data from two study groups. The first group consisted of parents (N = 433) who had at least one child between the ages of 5 and 9 years. Data from this group were used in confirmatory factor analysis and criterion-related validity studies. For the test-retest reliability of the inventory, the form was re-applied to the 56 parents (study group-II) in three weeks later.

At the first stage, the English form of the inventory was translated into Turkish by a commission consisting of four field Experts with good English proficiency, and then the consistency between the Turkish and English forms was examined back translation period. A pilot study was conducted to observe the understandability of the form, with the participation of thirty parents. The form was rearranged with the help of the feedback obtained in the pilot study. The construct validity of PATPSI was examined by exploratory and confirmatory factor analysis. As a result of the exploratory factor analysis, it was determined that the Turkish version of the inventory explained 53% of the total variance and that it had a three-dimensional structure as in the original form. As a result of confirmatory factor analysis, it was found that the model consisting of 21 items and three sub-dimensions (help-seeking intention, help-seeking attitudes, stigmatization) seemed to fit well. ($\chi^2_{(186, N=433)} = 476,82, \chi^2/df = 2,564, p < .001; GFI = 0,91; CFI = 0,92; TLI = 0,91; SRMR = 0,055; RMSEA = 0,060$). The standardized regression coefficients of the inventory ranged from .28 to .81 ($p < .001$).

Internal consistency reliability coefficients of the sub-dimensions were found as the help-seeking intention (.84), help-seeking attitudes (.80), stigmatization (.88), and total (.87). The factor loadings of the inventory ranged from .28 to .81, item total correlation coefficients ranged from .25 to .67, and test-retest correlation coefficients ranged from .69 to .78.

In order to determine the concurrent validity of the inventory, the relationship between "Attitudes toward seeking psychological help" (ATSPH) and PATPSI and its sub-dimensions was examined. There was a significant positive correlation between PATPSI and ATSPH scale ($r = .47, p < .01$). Correlation of the subscales of PATPSI with the whole scale is significant, ranging from $r = .56$ to $r = .85$.

As a result, a valid and reliable inventory consisting of 21 items and three sub-dimensions has been obtained in this study. Therefore, it can be said that this study may contribute to the development of psychological counseling services in Turkey and to the activities of consultations conducted with parents in this process.

1. Giriş

Dünyadaki çocuk ve ergenlerde ruhsal sağlık sorunlarının görülme yaygınlığının yaklaşık %20 olduğu belirtilmektedir (Costello, Egger ve Angold, 2005). Okul öncesi ve okul çağındaki çocuklarda bu yaygınlık oranı %22'ye kadar ulaşmakla birlikte (Briggs-Gowan, Carter, Skuban ve Horwitz, 2001), bu çocukların dörtte birinden daha azı profesyonel yardım hizmetlerine ulaşabilmektedirler (Oh, Mathers, Hiscock, Wake ve Bayer, 2015; Sawyer ve diğerleri, 2001). Ruh sağlığı ile ilgili ülkemizde bugüne kadar yapılan ve en kapsamlı araştırma olan Türkiye Ruh Sağlığı Profili Araştırması 1998 Raporu'nda, çocuk ve gençlerde sorun davranışların yaklaşık %11 oranında olduğu ve araştırmanın yürütüldüğü dönemde son bir yıl içinde tedaviye başvuru oranının ise %0,3 olduğu belirtilmiştir (Erol ve Şimsek, 1998). Çocuklar ve gençlerde, psikolojik sorun davranışların görülme oranı ile psikolojik yardım için başvuru oranı kıyaslandığında, çocuk ve gençlerin psikolojik yardım alma oranının oldukça düşük olduğu dikkat

çekmektedir. Yardıma ihtiyacı olan bu çocuklara erken müdahale edilmediğinde, sorun davranışların sağaltımı sürecinde bireylerin daha dirençli olabileceği, sağaltımın zorlaşacağı (Webster-Stratton ve Reid, 2010), mevcut sorun davranışa yenilerinin de eklenebileceği (Nock, Kazdin, Hiripi ve Kessler, 2007), akranları, öğretmenleri hatta ailesi tarafından reddedilmesine yol açacağına (Loeber ve diğerleri, 2000) ilişkin çalışmalar bulunmaktadır. Ancak, çocuklarda görülen psikolojik problemlerin erken tanınması ve tedavi sürecine girilmesinin bireyin gelecekte yaşayabileceği birçok olumsuz psikososyal problemleri önlemeye yardımcı olabileceği belirtilmektedir (Reid, Webster-Stratton ve Hammond, 2003).

Çocuklarda ve ergenlerde erken müdahale ve önleme çalışmaları göz önüne alındığında, çocukların duygusal ve davranışsal sorunları için profesyonel yardım arama noktasında anne-babalar merkezi bir role sahiptir (Sayal, 2006) ve dolayısıyla yardım arama süreci öncelikle bakmakla yükümlü anne babalar tarafından yürütülmektedir (Zima, Bussing, Yang ve Belin, 2000). Bu nedenle ebeveynler, çocukların psikolojik sağlık hizmetlerine ulaşmasında, önemli bir aracı olarak kabul edilmektedirler (Costello, Pescosolido, Angold ve Burns, 1998; Sayal, 2006; Stiffman, Pescosolido ve Cabassa, 2004). Çocuklar ve gençler arasında psikolojik sorunların yaygın olması ve giderek de yaygınlaşmasına rağmen, bu tür sorunları olan çocukların büyük bölümü yeterli profesyonel yardım alamamaktadırlar (Little, Cunningham, Shahar ve Widaman, 2002; New, Razzino, Lewin, Schlumpf ve Joseph, 2002; Srebnik, Cauce ve Baydar, 1996). Psikolojik yardıma ihtiyacı olan çocuklarla, yardım alabilen çocuklar arasındaki bu açığı kapanmasında ebeveynlerin rolü oldukça önemlidir. Ebeveynler, çocukları için ne zaman ve nasıl yardım arayacaklarına karar vermede en önemli kişilerdir (Ho ve Chung, 1996; Raviv, Raviv, Propper ve Fink, 2003). Ebeveynlerin çocukları için yardım arama davranışlarını, ruh sağlığı hizmetlerine ilişkin tutumlarını belirlemek, çocukların ruh sağlığı açısından hayati önem taşımaktadır.

Anne babaların, kendileri ve çocukları için yardım aramalarını engelleyen pek çok faktör vardır. Bunlardan bazıları, toplumsal etiketlenme (Komiya, Good ve Sherrod, 2000; Vogel ve Wade, 2009), profesyonel olmayan informal yardım kaynaklarına yönelme (arkadaş, akraba, vb. sosyal ağlar) (Ho ve Chung, 1996; Raviv, Maddy-Weitzman ve Raviv, 1992; Rogler ve Procidano, 1986), beklenen yarar ve riskler (Vogel, Wester, Wei ve Boysen, 2005), kendini açma kaygısı (Vogel ve Wester, 2003) sayılabilir. Bu faktörler aynı zamanda, anne babaların psikolojik hizmetlere yönelik tutumlarını da etkileyebilmektedir. Dolayısıyla, çocuk ve ergenler için erken müdahale uygulamalarını en üst düzeye çıkarmak, ruhsal sağlık hizmetlerine erişimi iyileştirmek amacıyla ebeveynlerin çocukları için profesyonel yardım arama tutum ve düşüncelerinin incelenmesi önem kazanmaktadır.

Anne babaların, ruh sağlığı ile ilgilenen profesyonel yardım hizmetlerine (psikolojik danışman, psikiyatr, psikolog vb.) yönelik tutumlarını belirlemek, bireylerin çocukluk ve ileri yaşlarda daha ciddi sorunların oluşmasını önlemek açısından önemli bir adım olduğu ileri sürülebilir. Bu nedenle, anne babaların profesyonel psikolojik yardım hizmetlerine yönelik tutumlarını geçerli ve güvenilir biçimde değerlendirebilecek araçlara oldukça ihtiyaç duyulmaktadır. Alan yazında gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde (ör: Elhai, Schweinle ve Anderson, 2008; Fang, Pieterse, Friedlander ve Cao, 2011; Hamid, Simmonds ve Bowles, 2009; Mackenzie, Knox, Gekoski ve Macaulay, 2004; Şahin Baltacı, 2012; Türküm, 2004) psikolojik yardım arama tutumlarına ilişkin geliştirilen ve uyarlanan ölçme araçlarının, kişinin kendisinin psikolojik yardım aramasına yönelik tutumu üzerine geliştirilmiş ve büyük ölçüde lise, üniversite öğrencileri örneklem olarak ele alınmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalarda anne babaların ruh sağlığı ile ilgilenen profesyonel yardım hizmetlerine ilişkin tutumlarını doğrudan belirleyen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada, Turner (2006, 2012) tarafından geliştirilen, Ebeveynlerin Psikolojik Hizmetlere Yönelik Tutumları Envanterini (EPHYTE) Türkçeye uyarlamak ve geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmak amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Çalışma grubu

EPHYTE'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri iki çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilmiştir. İlk grup 5 ve 9 yaş aralığında, en az bir çocuğu olan anne babalar (N=433) oluşturmaktadır. Bu gruptan elde edilen veriler, doğrulayıcı faktör analizi ve ölçüt-bağıntılı geçerlilik çalışmalarında kullanılmıştır. Çalışma grubu büyüklüğünün belirtilen istatistiksel analizleri gerçekleştirmek için yeterli (Comrey ve Lee, 2013; Tabachnick ve Fidell, 2001) olduğu görülmüştür. Veri grubunun betimsel istatistik verileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Veri Grubu-1'in betimsel istatistik özellikleri

Değişkenler	Ebeveyn (N)	Ebeveyn(%)
Cinsiyet		
Kadın	337	77.8
Erkek	96	22.2
Yaş ortalaması	36.14	
Eğitim Durumu		
İlkokul	113	26.1
Ortaokul	79	18.2
Lise	172	39.7
Üniversite	68	15.7
Lisansüstü	1	0.2
Daha önce kendisi bir ruh sağlığı uzmanından yardım;		
alanlar	67	15.5
almayanlar	366	84.5

Değişkenler	Ebeveyn (N)	Ebeveyn(%)
Çocuğu ya da çocukları daha önce bir ruh sağlığı uzmanından yardım;	alanlar	49
	almayanlar	384
		11.3
		88.7

Envanterin test-tekrar test çalışması, farklı bir gruptan 8 ile 9 yaş aralığında en az bir çocuğu olan, 42'si kadın 14'ü erkek olmak üzere toplam 56 ebeveyne (Veri Grubu-II), envanterin üç hafta (21 gün) arayla tekrar uygulanmasından elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır.

Veri toplama araçları

Ebeveynlerin Psikolojik Hizmetlere Yönelik Tutumları Envanteri (EPHYTE).

Orijinali Turner (2012), tarafından geliştirilmiş, 6'lı derecelendirmeye (0-Hiç Katılmıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum) sahip bir envanter olan EPHYTE 21 maddeden oluşmakta ve katılımcılardan her bir maddede yer alan açıklamaya katılma oranlarını belirlemeleri istenmektedir. Geliştirme aşamasında 17 erkek, 243 kadın toplam 260 ebeveynden elde edilen veriler kullanılmıştır. Ebeveynlerin çocuklarının yaş ortalaması 5.11 (SS:1.45) olarak verilmiştir. Envanter, psikolojik yardım aramaya ilişkin niyet (NYT, 5 madde, örneğin; "Çocuğumun üzgün ya da endişeli olma durumu uzun sürerse, profesyonel bir yardım almak isterim."), psikolojik yardım aramaya ilişkin tutum (TTM, 8 madde, örneğin; "Psikolojik sorunlar zamanla kendiliğinden düzelebilirler."), Etiketlenme kaygısı (ETK., 8 madde, örneğin; "Hayatımdaki önemli kişiler, çocuğumun psikolojik ya da davranışsal problemi olduğunu öğrenirse, çocuğumla ilgili kötü düşünebilirler.") şeklinde 3 alt boyuttan oluşmaktadır. EPHYTE'nin, ETK ve TTM alt boyutunda yer alan maddeler ters kodlandıktan sonra tüm maddelerin puanları toplanarak, ebeveynlerin psikolojik hizmetlere ilişkin tutumunu belirleyen toplam bir puan elde edilebilmektedir. Envanterden elde edilebilecek puanlar, NYT alt boyutu için 0 ile 25; ETK ve TTM alt boyutu için 0 ile 40; toplam puan 0 ile 105 arasında değişmektedir. Envanterin, NYT ve TTM alt boyutlarından alınan yüksek puanlar, anne babaların psikolojik yardım aramaya yönelik niyet ve tutumunun yüksek olduğuna işaret ederken, ETK boyutundan alınan yüksek puanlar, anne babaların psikolojik sorunlar nedeniyle toplum tarafından etiketlenme kaygısı duymadığına işaret etmektedir. Envanterin tamamından alınan yüksek puanların, anne babaların psikolojik hizmetlere ilişkin tutumunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Envanter, anne babaların psikolojik hizmetlere ilişkin tutumunu üç boyut içinde açıklamaktadır. Bu boyutların envanterin geliştirilmesi aşamasında yapılan daha önceki çalışmalarda, iç tutarlılık katsayısının .70 ile .90 arasında değiştiği, üç hafta arayla elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısının .71 ile .92 arasında olduğu belirtilmiştir. Envanter geliştirilirken, önce açılımlayıcı faktör analizi yapılmış, sonuçlarına göre 4 madde çıkarılarak, 21 maddelik yeni form, farklı bir gruptan toplanan veriler ile doğrulayıcı faktör istatistik analizi yapılmıştır. üç faktörlü yapının doğrulayıcı faktör istatistiklerinin kabul edilebilir değerler sınırları içerisinde olduğu ifade edilmiştir (Turner, 2006, 2012)

Profesyonel Yardım Almaya İlişkin Tutum Ölçeği-K (PYAİT-K).

Bireylerin profesyonel yardım almaya ilişkin tutumlarının belirlendiği ölçme aracı, Türküm (2004) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin faktör analizi sonuçları 18 maddenin iki faktörde toplandığını göstermiştir. Psikolojik yardım almaya ilişkin olumlu görüşlerini içeren birinci faktörün iç tutarlılık katsayısı .92'dir. Psikolojik yardım almaya ilişkin olumsuz görüşleri içeren ikinci faktörün ise iç tutarlılık katsayısı .77'dir. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise .90'dır. Ölçeğin ayırt edici geçerliğini incelemek amacıyla psikolojik yardım almış olan ve psikolojik yardım almamış olan bireylerin ölçekten aldıkları puanlar arasında, yardım alma deneyimi olanların lehine anlamlı fark bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test yöntemi ile elde edilen kararlılık katsayısı ise .77'dir. PYTÖ-K, 18 maddeden oluşmakta, maddeler 1 ile 5 arasında işaretlenmekte ve ölçekten 18-90 arasında bir puan alınmaktadır. Alınan puanın yüksekliği, psikolojik yardıma ilişkin olumlu tutumun yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin bu araştırma örneğinde toplam puan için iç tutarlılık katsayısı .85 bulunmuştur (Türküm, 2004).

İşlem

EPHYTE'nin Türkçeye uyarlanması sürecinde öncelikle envanteri geliştiren Erlanger A. Turner ile elektronik posta yoluyla iletişim kurulmuş ve envanterin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. İlk aşamada envanterin İngilizce formu, iyi düzeyde İngilizce bilen dört alan uzmanından oluşan bir komisyon tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra bu Türkçe formlar geri tercüme edilerek Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Daha sonra Türkçe form anlam ve gramer açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Ardından denemelik Türkçe ve orijinal İngilizce form birlikte, psikolojik danışma ve rehberlik alanında uzman araştırmacı ve öğretim üyelerinden oluşan 6 kişilik gruba inceletilerek, görüşleri doğrultusunda, Türkçe formda bazı değişiklikler yapılmıştır. EPHYTE'nin Türkçe formu, 5 ile 9 yaş aralığında en az bir çocuğu bulunan 30 kişilik bir ebeveyn grubuna uygulanmış, Türkçe form üzerindeki anlaşılmayan ifadeler ve görsel hatalar giderilmiştir.

Envanterin Türkçe formu ve yönergesi isimsiz zarflara konularak, Eskişehir ilinde bir ilkokulda, sınıf öğretmenleri aracılığı ile öğrenci velilerine iletilmiş, çalışmaya gönüllü olan veliler tarafından doldurulan formlar sınıf öğretmenleri tarafından geri toplanmıştır. Eksik ve yönergeye uygun doldurulmamış 24 adet form analiz dışı tutularak yapı geçerliliği ve güvenilirliğine ilişkin nihai

analizler 433 ebeveynden elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, test tekrar test analizleri için farklı iki sınıf belirlenmiş, bu sınıflarda eğitim gören öğrencilerin ebeveynlerini oluşturan 56 kişilik veri grubuna 21 gün arayla iki uygulama yapılmıştır.

Verilerin analizinde SPSS 21.0 ve SPSS/AMOS 21.0 paket programları kullanılmıştır. EPHYTE'nin yapı geçerliğini test etmeye yönelik açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. EPHYTE'nin ölçüt-bağıntılı geçerliği ve test tekrar test güvenilirliği için Pearson korelasyon katsayısından yararlanılmıştır. EPHYTE'nin güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı kullanılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Yapı Geçerliliği

EPHYTE'nin yapı geçerliği, açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi (AFA).

Çalışma grubu verilerinin açımlayıcı faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için KMO ve Barlett testleri ele alınmıştır. Çalışmada, KMO örneklem uygunluk katsayısı .90 ve Barlett küresellik testi sonucu da χ^2 (df=210, N = 433) = 3577,40 ($p < .001$) bulunmuştur. Envanterin özgün formu üç alt boyuttan oluştuğu için, AFA'da temel bileşen analizinden yararlanılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda üç faktörlü yapının, Etiketlenme kaygısı %21,42, Yardım Almaya İlişkin Tutum %16,58 ve Niyet %14,88 olmak üzere toplam varyansın %52,88'ini açıkladığı bulunmuştur. Envanterde yer alan maddelerin faktör yükleri .34 ile .84 arasında değişmektedir. Maddelerin AFA sonucuna ilişkin faktör yükleri Tablo 2'te verilmiştir.

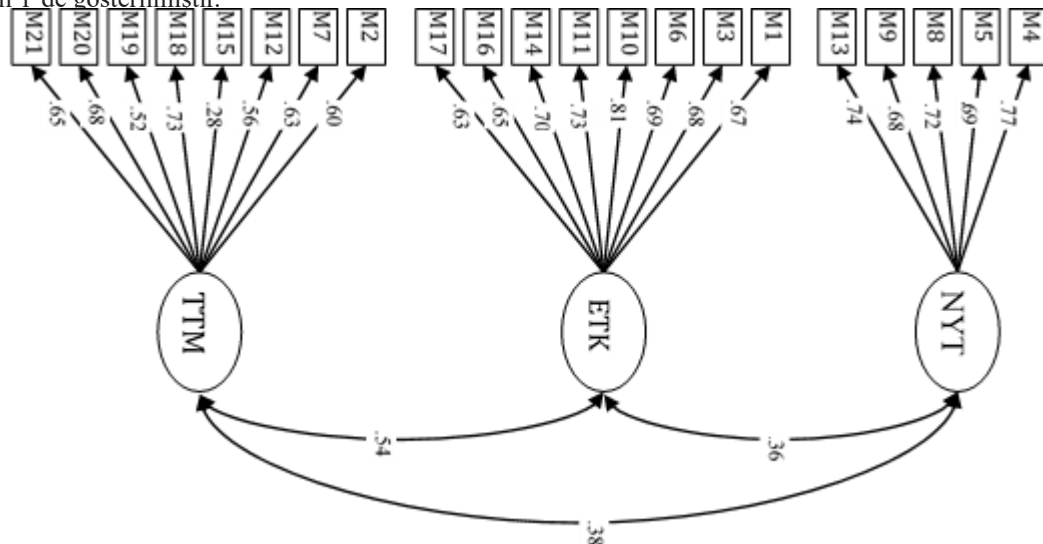
Tablo 2. EPHYTE maddelerinin AFA faktör yükleri

Madde	AFA	Madde	AFA	Madde	AFA	Madde	AFA
1	.72	6	.76	11	.70	16	.72
2	.59	7	.67	12	.67	17	.67
3	.69	8	.73	13	.79	18	.70
4	.80	9	.74	14	.69	19	.56
5	.76	10	.78	15	.34	20	.67
						21	.76

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA).

Doğrulayıcı faktör analizi, geleneksel yöntemle yapılan faktör analizlerinden farklı olarak, daha önceden belirlenmiş bir faktöriyel yapının doğrulanmasını test etmek amacıyla kullanılmaktadır (Meydan ve Şeşen, 2011; Şimşek, 2007). Diğer bir deyişle DFA, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığını incelemeyi amaçlar.

Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılırken öncelikle modelin uygunluğu için gerekli ölçütler incelenmiştir. DFA'da birden fazla uyum iyiliği indeksi elde edilmektedir ve modelin doğrulanıp doğrulanmadığını değerlendirmek için tek uyum indeksinden çok, tüm indeksler bir arada değerlendirilir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). DFA çalışmalarında genellikle rapor edilen ve kullanılması önerilen uyum iyiliği indeksleri; χ^2/df , GFI, CFI, TLI, SRMR, RMSEA indeksleridir (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008) ve bu çalışmada da bu indeks değerleri kullanılmıştır. DFA indeksleri göz önüne alınırken χ^2/df değerinin 3'ün altında çıkması mükemmel uyumu işaret ederken (Kline, 2015; Tabachnick ve Fidell, 2001), CFI ve NNFI (TLI) değerlerinin 0.90'ın üzerinde çıkması (Hu ve Bentler, 1999) ve yine RMSEA, SRMR değerinin 0.08'in altında çıkması iyi uyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir (MacCallum, Browne ve Sugawara, 1996; Schreiber, Nora, Stage, Barlow ve King, 2006) doğrulayıcı faktör analizine ait faktör yükleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. EPHYTE'ye ilişkin path diyagramı ve faktör yükleri

Modelin öncelikle standardize edilmiş regresyon katsayılarının anlamlılığına bakılmıştır. Şekil 1’de görüleceği üzere standardize edilmiş regresyon katsayıları .28 ile .81 arasında değişmektedir ($p < .001$). Ayrıca envanterin alt boyutları arası ilişkilerin de anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Ölçme modelinin doğrulanıp doğrulanmadığını görmek için uyum iyiliği indeksleri ele alındığında verinin kabul edilebilir uyum iyiliği indekslerine sahip olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre uyum indeksleri: $\chi^2_{(186, N=433)} = 476,82$, $\chi^2/df = 2.56$, $p < .001$; GFI = 0.91; CFI = 0.92; TLI = 0.91; SRMR = 0.055; RMSEA = 0.060 olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak modelin tüm standardize edilmiş yol katsayılarının anlamlı olması, uyum iyiliği indekslerinin daha önce belirtilen kabul edilebilir değerler içerisinde olması, tekillik açısından alt boyutlar arasında Kline’nın (2015) .85’den küçük ilişkilerin var olması gerekliliği vurgusunun yerine getirilmesinden dolayı, envanterin yapı geçerliliği bakımından yeterli koşulları sağladığı görülmüştür.

Uyum (Ölçüt-Bağımlı) Geçerliliği

Uyum geçerliliği için EPHYTE ve alt boyutları ile PYAİT-K arasındaki ilişkiler analiz edilmiş ve bu ilişkiye ait korelasyon katsayıları ve betimsel istatistikleri gösteren bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Ölçüt bağımlı geçerliliğe ilişkin korelasyon katsayıları

Değişkenler	NYT	ETK	TTM	PYAİT-K	EPHYTE
NYT	1	.31**	.32**	.46**	.56**
ETK	.31**	1	.43**	.40**	.85**
TTM	.32**	.43**	1	.28**	.80**
PYAİT-K	.46**	.40**	.28**	1	.47**
EPHYTE	.56**	.85**	.80**	.47**	1
Ortalama	22.34	31.40	30.23	75.81	83.97
Std. Sapma	3.50	8.70	7.25	10.65	15.14

** $p < .001$

Tablo 3 ‘te görüldüğü üzere, PYAİT-K’nın, EPHYTE’nin alt boyutları olan psikolojik yardım aramaya ilişkin niyet (NYT) ile pozitif ($r = .46$, $p < .001$), psikolojik yardım almaya ilişkin tutum (TTM) ile pozitif ($r = .28$, $p < .001$), etiketlenme (ETK) ile ters kodlamadan dolayı pozitif ($r = .40$, $p < .001$) anlamlı ilişki bulunmuştur. Anne babaların psikolojik yardım hizmetlerine yönelik tutumunu ölçen EPHYTE ile profesyonel yardım almaya ilişkin tutumu ölçen PYAİT-K ölçeği arasında pozitif ($r = .47$, $p < .001$) anlamlı ilişki bulunmuştur.

Güvenirlilik Çalışmaları

Bu araştırmada EPHYTE’nin güvenirliliği iç tutarlılık (Cronbach Alpha) ve test- tekrar test yöntemleriyle hesaplanmıştır. EPHYTE ve alt boyutlarının Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları; psikolojik yardım aramaya ilişkin niyet (NYT) .84, psikolojik yardım almaya ilişkin tutum (TTM) .80, etiketlenme kaygısı (ETK) .88 ve EPHYTE’nin tümü için .87’dir.

EPHYTE’nin maddelerinin, toplam puanı yordama ve ayırt etme gücünü belirlemek amacıyla gerçekleştirilen madde analizi sonucunda, düzeltilmiş madde test korelasyonlarının .25-.67 arasında sıralandığı görülmüştür. EPHYTE’nin düzeltilmiş madde test korelasyonları, madde ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. EPHYTE’nin düzeltilmiş madde-test korelasyonları, ortalamalar ve standart sapmalar

Madde	r	Ort	SS	Madde	r	Ort	SS
1	.53	3.45	1.74	11	.63	4.44	1.16
2	.51	4.59	1.02	12	.43	2.99	1.54
3	.58	3.93	1.51	13	.36	4.50	.95
4	.38	4.56	.82	14	.59	4.29	1.31
5	.33	4.67	.72	15	.25	3.73	1.21
6	.52	3.61	1.66	16	.53	3.28	1.69
7	.47	3.50	1.55	17	.52	4.16	1.35
8	.48	4.16	1.06	18	.58	3.97	1.38
9	.39	4.45	.91	19	.42	3.75	1.58
10	.67	4.24	1.32	20	.53	4.49	1.16
				21	.43	3.21	1.65

Test-tekrar test güvenirliliği 56 ebeveynden oluşan farklı bir çalışma grubunda yürütülmüştür. 21 gün aralıkla yapılan iki uygulama arasındaki EPHYTE'ye ve alt boyutlarına ilişkin korelasyon katsayıları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Test-tekrar test Pearson korelasyon katsayıları

Envanter Alt Boyutlar	r (Pearson)
Psikolojik yardım aramaya ilişkin niyet (NYT)	.78**
Psikolojik yardım almaya ilişkin tutum (TTM)	.69**
Etiketlenme kaygısı (ETK)	.72**
EPHYTE	.70**

**p<.001

4. Tartışma

Bu çalışmada, Turner (2012) tarafından geliştirilen EPHYTE Türkçeye uyarlanmış ve Türkçe formun psikometrik özellikleri incelenmiştir. Çalışma, $N_1=433$; $N_2=56$ olmak üzere en az bir çocuğu bulunan ebeveynler ile yürütülmüştür. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yürütüldüğü çalışma gruplarının büyüklüğü istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterliliktedir (Şimşek, 2007; Wolf, Harrington, Clark ve Miller, 2013). EPHYTE'nin Türkçe formunun güvenirliliğine ilişkin bulgular, madde analizi, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ve test tekrar test güvenirlilik katsayılarının hesaplanmasıyla elde edilmiştir. EPHYTE'nin ve alt boyutlarına ilişkin güvenirlilik katsayılarının $r=.80$ ile $r=.88$ arasında değişmesi, güvenirliliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılabilir ölçme araçları için öngörülen güvenirlilik düzeyinin $.70$ olduğu (Cook ve Beckman, 2006) dikkate alınır, EPHYTE'nin güvenirliliğinin sağlandığı söylenebilir. Diğer taraftan, 21 gün aralıkla yapılan test tekrar test korelasyon katsayılarının EPHYTE ve alt boyutları için $.69-.78$ ($p<.001$) aralığında bulunmuştur. Dolayısıyla, elde edilen verilere ışığında envanterin süreklilik güvenirliliğinin sağlandığı söylenebilir.

Envanterde 15. maddenin (Güçlü iradeli anne babalar, profesyonel yardım olmadan sorunları ile başa çıkabilirler.) diğer maddelere göre düzeltilmiş madde-test korelasyon katsayısının düşük kaldığı gözlenmiştir. Madde ile ilgili analizler tekrar gözden geçirildiğinde, maddeye ilişkin yanıtlarda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma olduğu belirlenmiştir ($t_{(433)}=2,32$; $p<.05$). Madde ters kodlanmaktadır ve babaların maddeye verdiği yanıtların puanlarının ($X=3.48$), annelerin puanlarından ($X=3.80$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç, maddenin erkek bireyler için toplumsal beğeni güdüsü ile yanıtladığını düşündürmektedir. Dolayısıyla sosyal istenirlik eğilimi ile ilişkili olan bu maddenin çıkarılmasının genel güvenirliliğe etkisine bakılmıştır. Maddenin çıkarılmasının envanterin genel güvenirliliğine etkisinin oldukça az olması nedeniyle envanterin orijinal halinin aynen kalmasına karar verilmiştir.

Envanterin yapı geçerliliğine ilişkin açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, üç boyutlu yapının etiketlenme kaygısı %21.42, yardım almaya ilişkin tutum %16.58 ve niyet %14.88 olmak üzere toplam varyansın %52.88'ini açıkladığı görülmüştür. Yapısal eşitlik modellerinin en önemli özelliği, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının verilerle ne derece doğrulandığına ilişkin değerlendirme ölçütleri sunabilmesidir. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında, doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, envanterin üç boyutlu yapısının, uyum indeksleri $\chi^2/df=2.564$ ($p<0.001$), CFI=.915, NNFI=.904, RMSEA=.06, GFI=.903 olarak bulunmuştur. Orijinal envanterin faktör yapısı incelenirken $\chi^2_{(186, N=260)}=539.34$ ($p<0.001$), NNFI=.94, RMSEA=.08, ve CFI=.95 uyum indekslerinin rapor edildiği görülmektedir (Turner, 2012). Bu uyum indeksleri ile EPHYTE'nin Türkçe formunun uyum indeksleri karşılaştırıldığında, RMSEA değerinin daha iyi olduğu, diğer değerlerin düşük kalmakla birlikte kabul edilebilir bir uyum iyiliğine (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2015; MacCallum ve diğerleri, 1996) işaret ettiği görülmektedir.

Envanterin benzer ölçek geçerliliğini belirlemek amacıyla, PYAİT-K ile EPHYTE ve alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ebeveynlerin psikolojik hizmetlere yönelik tutumlarını belirleyen EPHYTE ile profesyonel yardım almaya ilişkin tutumu belirleyen PYAİT-K ölçeği arasında pozitif yönde ($r=.47$, $p<.01$) anlamlı ilişki bulunmuştur. Dolayısıyla psikolojik yardım almaya ilişkin pozitif tutum sergileyen ebeveynlerin, benzer tutumları çocuklarının yardım almasına yönelik göstermeleri beklenen bir sonuçtur. Diğer taraftan EPHYTE'nin alt boyutlarının, ölçeğin tamamı ile ilişkili korelasyonu anlamlı olup, $r=.56$ ile $r=.85$ arasında değişmektedir. Profesyonel yardım almaya ilişkin tutum, niyet ve etiketlenme kaygısı arasındaki ilişkileri ele alan bazı çalışmalardan elde edilen bulgular genel olarak bu çalışmanın ölçüt bağlantılı geçerlilik analizi sonuçlarını destekler niteliktedir. Örneğin bir gözden geçirme çalışmasında etiketlenme kaygısının profesyonel yardım alma ile negatif yönde ilişkili olduğu belirtilmiş (Schoemer ve Angermeyer, 2008), farklı bir çalışmada da etiketlenme kaygısının azaltılmasının ve ruh sağlığı ile ilgili bilgi birikiminin artırılmasının psikolojik yardım almaya ilişkin niyet ve olumlu tutumları artırdığını (Wrigley, Jackson, Judd ve Komiti, 2005) ortaya koymaktadır.

Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonuçları EPHYTE'nin geçerli ve oldukça güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, araştırmanın birtakım sınırlılıkları bulunmakta ve bu sınırlılıklarının daha sonraki araştırmalarla aşılabileceğine inanılmaktadır. Özellikle araştırmanın veri grubuna dikkat edildiğinde kadın katılımcıların (%77,8) erkek katılımcılardan (%22,7) fazla olduğu görülmektedir. Orijinal çalışmada da, %7 erkek, %93 kadın olmak üzere benzer çalışma grubu yapısının bulunduğu gözlenmektedir. Dolayısıyla araştırmada cinsiyete dayalı karşılaştırma yapabilmek için daha eşit bir veri grubu üzerinde çalışmanın gerekli olduğu söylenebilir. Cinsiyete dayalı ölçme değişmezliğinin test edilmesinin ölçme aracının geçerliliği ve güvenirliliği için

oldukça önemli olduğu ileri sürülebilir. Nitekim araştırmalar kadınların psikolojik sağlık hizmetlerine yönelik olarak erkeklerden daha olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermektedir (Fischer ve Turner, 1970). Diğer bir sınırlılık ise, araştırma verileri yalnızca bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi esasına dayalı Likert tipi ölçme araçları ile toplanmıştır. Dolayısıyla envanterin ölçüt bağıntılı geçerliliği kapsamında görüşme, gözlem gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanılması ölçme aracının geçerliliğine katkı sağlayabilir.

Türk kültürüne uyarlanan EPHYTE, ebeveynlerin psikolojik hizmetlere yönelik tutumlarını belirlemede kullanılabilecek nitelikli bir ölçüm aracıdır. Bu araç, görevi bireylere ruh sağlığı ile ilgili hizmet vermek olan psikolojik danışmanlar, psikologlar ve psikiyatristlerin yanı sıra araştırmacılar tarafından da kullanılabilir. Psikolojik danışma alanında çalışanların odak noktaları çoğunlukla önleyicidir. Özellikle, okul psikolojik danışmanlarının, öğrencilerin ebeveynlerinin profesyonel psikolojik danışma hizmetlerine olan tutumlarının belirlenmesinde ve elde edilen sonuçlarla ebeveynleri kapsayan önleyici müdahale çalışmalarının yapılmasında katkı sağlayacağı söylenebilir. Sonuç olarak Turner (2012), tarafından geliştirilen EPHYTE'yi Türk kültürüne kazandırmayı amaçlayan bu çalışma ile 21 madde ve üç alt boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir bir envantere ulaşılmıştır.

5. Kaynaklar

- Briggs-Gowan, M. J., Carter, A. S., Skuban, E. M. ve Horwitz, S. M. (2001). Prevalence of social-emotional and behavioral problems in a community sample of 1-and 2-year-old children. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 40(7), 811–819.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için çok değişkenli SPSS ve LISREL uygulamaları (2. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Comrey, A. L. ve Lee, H. B. (2013). *A first course in factor analysis*. Psychology Press.
- Cook, D. A. ve Beckman, T. J. (2006). Current concepts in validity and reliability for psychometric instruments: theory and application. *The American Journal of Medicine*, 119(2), 166-e7.
- Costello, E. J., Egger, H. ve Angold, A. (2005). 10-year research update review: the epidemiology of child and adolescent psychiatric disorders: I. Methods and public health burden. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 44(10), 972–986.
- Costello, E. J., Pescosolido, B. A., Angold, A. ve Burns, B. J. (1998). A family network-based model of access to child mental health services. *Research in Community and Mental Health*, 9, 165–190.
- Elhai, J. D., Schweinle, W. ve Anderson, S. M. (2008). Reliability and validity of the attitudes toward seeking professional psychological help scale-short form. *Psychiatry Research*, 159(3), 320–329.
- Erol, N. ve Şimsek, Z. (1998). Çocuk ve Gençlerde Ruh Sağlığı: Yeterlik Alanları, davranış ve duygusal sorunların dağılımı. *Türkiye Ruh Sağlığı Profili Raporu*. Ankara: Eksen Tanıtım.
- Fang, K., Pieterse, A. L., Friedlander, M. ve Cao, J. (2011). Assessing the psychometric properties of the attitudes toward seeking professional psychological help scale-short form in mainland China. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 33(4), 309–321.
- Fischer, E. H. ve Turner, J. I. (1970). Orientations to seeking professional help: development and research utility of an attitude scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 35(1p1), 79.
- Hamid, P. D., Simmonds, J. G. ve Bowles, T. V. (2009). Asian Australian acculturation and attitudes toward seeking professional psychological help. *Australian Journal of Psychology*, 61(2), 69–76.
- Ho, T. P. ve Chung, S. Y. (1996). Help-seeking behaviours among child psychiatric clinic attenders in Hong Kong. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 31(5), 292–298.
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53–60.
- Hu, L. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1–55. doi:10.1080/10705519909540118
- Kline, R. B. (2015). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Publications.
- Komiya, N., Good, G. E. ve Sherrod, N. B. (2000). Emotional openness as a predictor of college students' attitudes toward seeking psychological help. *Journal of Counseling Psychology*, 47(1), 138.
- Little, T. D., Cunningham, W. A., Shahar, G. ve Widaman, K. F. (2002). To parcel or not to parcel: Exploring the question, weighing the merits. *Structural Equation Modeling*, 9(2), 151–173.
- Loeber, R., Drinkwater, M., Yin, Y., Anderson, S. J., Schmidt, L. C. ve Crawford, a. (2000). Stability of family interaction from ages 6 to 18. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 28(4), 353–369.
- Loeber, R. ve Farrington, D. P. (2000). Young children who commit crime: Epidemiology, developmental origins, risk factors, early interventions, and policy implications. *Development and Psychopathology*, 12(4), 737–762.
- MacCallum, R. C., Browne, M. W. ve Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. *Psychological Methods*, 1(2), 130.
- Mackenzie, C. S., Knox, V. J., Gekoski, W. L. ve Macaulay, H. L. (2004). An adaptation and extension of the attitudes toward seeking professional psychological help scale. *Journal of Applied Social Psychology*, 34(11), 2410–2433.
- Meydan, C. H. ve Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık.
- New, M., Razzino, B., Lewin, A., Schlumpf, K. ve Joseph, J. (2002). Mental health service use in a community head start population. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 156(7), 721–727.
- Nock, M. K., Kazdin, A. E., Hiripi, E. ve Kessler, R. C. (2007). Lifetime prevalence, correlates, and persistence of oppositional defiant disorder: results from the National Comorbidity Survey Replication. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(7), 703–713.

- Oh, E., Mathers, M., Hiscock, H., Wake, M. ve Bayer, J. (2015). Professional help seeking for young children with mental health problems. *Australian Journal of Psychology*, 67(3), 187–195.
- Raviv, A., Maddy-Weitzman, E. ve Raviv, A. (1992). Parents of adolescents: Help-seeking intentions as a function of help sources and parenting issues. *Journal of Adolescence*, 15(2), 115–135.
- Raviv, A., Raviv, A., Propper, A. ve Fink, A. S. (2003). Mothers' attitudes toward seeking help for their children from school and private psychologists. *Professional Psychology: Research and Practice*, 34(1), 95.
- Reid, M. J., Webster-Stratton, C. ve Hammond, M. (2003). Follow-up of children who received the Incredible Years intervention for oppositional-defiant disorder: Maintenance and prediction of 2-year outcome. *Behavior Therapy*, 34(4), 471–491.
- Rogler, L. H. ve Procidano, M. E. (1986). The effect of social networks on marital roles: A test of the Bott hypothesis in an intergenerational context. *Journal of Marriage and the Family*, 693–701.
- Sahin Baltaci, H. (2012). Developing an Attitude Scale toward Seeking Psychological Help for Secondary Students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 47, 59–76.
- Sawyer, M. G., Arney, F. M., Baghurst, P. A., Clark, J. J., Graetz, B. W., Kosky, R. J., ... Raphael, B. (2001). The mental health of young people in Australia: key findings from the child and adolescent component of the national survey of mental health and well-being. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 35(6), 806–814.
- Sayal, K. (2006). Annotation: Pathways to care for children with mental health problems. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47(7), 649–659.
- Schomerus, G. ve Angermeyer, M. C. (2008). Special articles stigma and its impact on help-seeking for mental disorders: what do we know. *Epidemiol Psichiatr Soc*, 17(1), 31.
- Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A. ve King, J. (2006). Reporting Structural Equation Modeling and Confirmatory Factor Analysis Results: A Review. *The Journal of Educational Research*, 99(6), 323–337. <http://www.jstor.org/stable/27548147> adresinden erişildi.
- Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları. Ankara: Ekinoks.
- Srebnik, D., Cauce, A. M. ve Baydar, N. (1996). Help-seeking pathways for children and adolescents. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 4(4), 210–220.
- Stiffman, A. R., Pescosolido, B. ve Cabassa, L. J. (2004). Building a model to understand youth service access: The gateway provider model. *Mental Health Services Research*, 6(4), 189–198.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). Using multivariate statistics. Boston: Allyn&Bacon.
- Türküm, A. S. (2004). Developing a scale of attitudes toward seeking psychological help: Validity and reliability analyses. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 26(3), 321–329.
- Turner, E. A. (2006). Attitudes toward child mental health services: Adaptation and development of an attitude scale. Texas A&M University.
- Turner, E. A. (2012). The parental attitudes toward psychological services inventory: Adaptation and development of an attitude scale. *Community Mental Health Journal*, 48(4), 436–449.
- Vogel, D. L. ve Wade, N. G. (2009). Stigma and help-seeking. *The Psychologist*, 22(1), 20–23.
- Vogel, D. L. ve Wester, S. R. (2003). To seek help or not to seek help: The risks of self-disclosure. *Journal of Counseling Psychology*, 50(3), 351.
- Vogel, D. L., Wester, S. R., Wei, M. ve Boysen, G. A. (2005). The Role of Outcome Expectations and Attitudes on Decisions to Seek Professional Help. *Journal of Counseling Psychology*, 52(4), 459.
- Webster-Stratton, C. ve Reid, M. J. (2010). The Incredible Years parents, teachers, and children training series: A multifaceted treatment approach for young children with conduct disorders. *Residential Treatment for Children & Youth*, 18(3), 31–45.
- Wolf, E. J., Harrington, K. M., Clark, S. L. ve Miller, M. W. (2013). Sample size requirements for structural equation models an evaluation of power, bias, and solution propriety. *Educational and Psychological Measurement*, 73(6), 913–934.
- Wrigley, S., Jackson, H., Judd, F. ve Komiti, A. (2005). Role of stigma and attitudes toward help-seeking from a general practitioner for mental health problems in a rural town. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 39(6), 514–521.
- Zima, B. T., Bussing, R., Yang, X. ve Belin, T. R. (2000). Help-seeking steps and service use for children in foster care. *The Journal of Behavioral Health Services and Research*, 27(3), 271–285.